

AB-VOORSTEL

ONDERWERP

Toekomstbestendige Sociale Infrastructuur in Rivierenland

BESLISPUNTEN

1. Is het AB akkoord met de voorgestelde aanpak voor de Toekomstbestendige infrastructuur, in samenhang met het MJBP, zoals weergegeven in bijgaand tijdpad?
2. Is het AB akkoord met het vaststellen van de analyse, zoals beschreven in bijgaand plan, als vertrekpunt?
3. Is het AB akkoord met het opstarten van de beschreven pilots?

Opgesteld door: Gerdien van den Bogerd

Datum: 27 november 2025

Akkoord manager:

Vertrouwelijke behandeling: nee

Overleg gepleegd met: Jenneke Wieberdink (Neder-Betuwe), Jos Hulsen (West Maas en Waal), Mohamed Ajroud (West-Betuwe), Maikel van Tuijl (Zaltbommel).

Ondernemingsraad

Cliëntenraad

Aldus besloten in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van 27 november 2025

Het algemeen bestuur voornoemd,
de plv. secretaris,

de voorzitter,

de heer C.H. van de Wetering

mevrouw drs. J.H.A. Sørensen

AB-VOORSTEL

Aanleiding

Er is een transitie nodig om de sociale infrastructuur toekomstbestendig te maken. Hiervoor maakt het Rijk financiële middelen vrij, waaronder het Impulsbudget sociaal ontwikkelbedrijf. Dit geld komt jaarlijks van 2025 tot 2034 beschikbaar. Eerder is al incidenteel een bedrag uitgekeerd met hetzelfde doel. Dit geld is opgenomen in de reserves van Werkzaam (700.000 euro).

Voor deze middelen moet een gezamenlijk plan worden gemaakt door gemeenten en sociaal ontwikkelbedrijven. Er is veel ruimte voor een regionale aanpak en vorm.

Probleemstelling en voorgestelde verbetering

De afgelopen jaren is er sprake van een afvlakkende groep mensen die aangewezen is op een beschermde werkplek waardoor bedrijfsvoeringsresultaat steeds meer onder druk staat. Als we nu niet beginnen met een fundamentele koerswijziging op inhoud, doelgroep, proces en organisatie (mogelijk dankzij de rijksmiddelen) krijgen we over enkele jaren de onbetaalbare rekening gepresenteerd en verliezen we noodgedwongen een onmisbare basisvoorziening voor onze mensen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt.

Op dit moment is er nog geen sprake van een probleem, maar van een kans die kan leiden tot verbetering van de dienstverlening van Werkzaam. Door de maatregelen van het Rijk ontstaat er zowel financieel als inhoudelijk ruimte om toekomstgericht te investeren in de infrastructuur. Op middellange en lange termijn draagt dit bij aan de betaalbaarheid en toekomstbestendigheid van de infrastructuur.

Het vertrekpunt

We beginnen met het vaststellen van het vertrekpunt. Dat doen we het laatste kwartaal van 2025. Het beginpunt bestaat uit (1) een beschrijving van de huidige structuur en manier van werken, met kansen en knelpunten, (2) 'het verhaal' van Werkzaam als basis voor het toekomstbeeld en (3) de start van de eerste pilots om aan de slag te gaan met de benodigde transitie.

1. De huidige structuur en manier van werken, met kansen en knelpunten

In bijgaand plan (*Toekomstbestendige sociale infrastructuur in Rivierenland*) beschrijven we aan de hand van de arbeidsmarktfunctionaliteiten¹ hoe het op dit moment is georganiseerd in Rivierenland. Daarnaast hebben we in kaart gebracht wat de kansen en knelpunten zijn die we nu in de uitvoering ervaren. Deze analyse is het vertrekpunt voor de dromen voor de toekomst, én voor het experimenteren met concrete verbeteringen door middel van pilots.

¹ Zie: *Onderzoek infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven*, Berenschot, juni 2023

AB-VOORSTEL

2. Het verhaal van Werkzaam

De afgelopen 10 jaar is er veel ontwikkeld binnen Werkzaam wat raakt aan onze missie. Om richting te geven aan de komende periode is 'het verhaal' van Werkzaam onderdeel van het vertrekpunt. Hierin komen meerdere elementen samen: de missie, ambitie, besturingsfilosofie, visie op dienstverlening Inkomen, onze sterktes en zwaktes, etc. Het is de bedoeling om de komende maanden (tot februari 2026) te werken aan dit verhaal. Dat geeft ons de gelegenheid om dit ook met het de leden van het algemeen bestuur te doorleven.

3. Akkoord op de eerste pilots

In het voorjaar van 2024 heeft het AB drie thema's benoemd die bij kunnen dragen aan de toekomstbestendigheid van Werkzaam. Deze thema's zijn verder verkend en uitgewerkt, o.a. met een raadsinformatiebijeenkomst dit jaar. Op dit moment zijn er op hoofdlijnen plannen gemaakt voor de pilots. Met een akkoord op deze plannen kunnen we aan de slag met concrete verbeteringen in de dienstverlening van Werkzaam.

Aanpak voor het vervolg

We kiezen voor een methodische aanpak om te komen tot een gedegen plan voor de toekomst. Dat betekent dat we volgens de pdca cyclus werken. Daarbij gebruiken we diverse bronnen van kennis om tot een gedragen beeld van de toekomst te komen. Dit zorgt voor een zorgvuldig proces met de mogelijkheid om mee te denken door de verschillende belanghebbenden.

De drie onderdelen van het vertrekpunt (analyse – het verhaal – pilots), zullen we de komende jaren steeds herijken en aanpassen. De analyses passen we aan op basis van relevante interne en externe ontwikkelingen en op basis van de uitkomsten van de pilots. Het verhaal van Werkzaam is de basis voor het maken van een toekomstbeeld. Daar gaan we in 2026 mee aan de slag in een proces met brede betrokkenheid van belanghebbenden binnen en buiten Werkzaam, waaronder medewerkers, gemeenteraden en bestuur. Op basis van de (aangescherpte) analyse en het toekomstbeeld identificeren we steeds opnieuw pilots om aan de slag te gaan met concrete verbeteringen.

Het proces tot eind 2027 is visueel uitgewerkt in bijgaand tijdpad. Daar is ook de samenhang tussen de stappen in dit proces en de voorbereiding op het meerjarenbeleidsplan 2028 – 2031 zichtbaar.

Beoogd effect

We schetsen in het plan van aanpak het vertrekpunt en de inhoud van het vervolgproces. Daarnaast doen we ervaringen op die bij moeten dragen aan de keuzes die we uiteindelijk gaan maken. Doel is ervoor te zorgen dat de dienstverlening en infrastructuur ook in de toekomst beschikbaar zijn voor mensen die daarvan afhankelijk zijn.

AB-VOORSTEL

Argumenten

- 1.1 Door de toekomstbestendige infrastructuur en het MJB in samenhang aan te pakken, zorgen we voor een logisch, efficiënt en gedragen proces.
- 1.2 Het is voor alle betrokken partijen helder wie wanneer input kan leveren en hoe beide trajecten samenhangen.
- 2.1 Het plan toekomstbestendige infrastructuur is een levend document en zal regelmatig worden bijgesteld. Door de huidige analyse als beginpunt te nemen, kunnen we stappen zetten met de eerste pilots. O.b.v. de evaluatie van die pilots, en op basis van bredere analyses (zie tijdspad) passen we de analyse weer aan.
- 3.1 De pilots zijn een uitwerking van de drie thema's waar eerder in het AB over is gesproken. Ook de gemeenteraden zijn inhoudelijk meegenomen. Nu vragen we akkoord op de verdere uitwerking, zodat we het reeds beschikbare geld ook daadwerkelijk inzetten.

Argumenten tegen (kanttekeningen, risico's)

1. Ondanks een gedegen aanpak kunnen we de toekomst niet voorspellen. De context verandert en wet- en regelgeving wordt aangepast. Dit betekent dat we alert moeten zijn en het proces zo moeten vormgeven dat we flexibel blijven en inspelen op veranderingen.
2. De keuze voor een methodische aanpak brengt met zich mee dat het aan de voorkant meer tijd kost. We gaan er echter van uit dat we dit verderop in het proces 'terugwinnen' doordat we werken vanuit een gedegen analyse en zo tot betere keuzes komen.
3. De keuze voor een gedragen en gedeeld proces brengt ook met zich mee dat het meer tijd kost, zeker gezien de verkiezingen in het voorjaar en daarmee de bestuurswissel. We gaan er echter van uit dat een gedragen visie leidt tot eigenaarschap en tot betere resultaten.

Advies

Financieel

Het Rijk neemt een aantal financiële maatregelen om te investeren in de toekomst van ontwikkelbedrijven:

- Tegemoetkoming sociaal ontwikkelbedrijven, om gemeenten te helpen bij de financiële uitdagingen rondom de ontwikkelbedrijven m.b.t. de WSW. Dit was een eenmalig bedrag, uitgekeerd in 2024 die is opgenomen in de reserve van Werkzaak.
- Impulsbudget van €34 miljoen in 2025, dalend naar €19,8 miljoen in 2034, voor het
 - het aanpassen van de organisatiestructuur van sociaal ontwikkelbedrijven;
 - het versterken van de doorstroomfunctie richting werk bij reguliere werkgevers;
 - het verbeteren van het operationeel resultaat;
 - het creëren van duurzame werkplekken die aansluiten bij de regionale arbeidsmarkt.
 Ontwikkelbedrijven en gemeenten maken hiervoor samen een transitieplan, waarvoor wij de aanzet geven met dit document. Het impulsbudget wordt overgemaakt naar de grootste gemeente in het samenwerkingsverband, in ons geval is dat West Betuwe.

AB-VOORSTEL

Er is een raadsbesluit in voorbereiding om dit bij Werkzaam in te zetten, waarvoor de deelnemende gemeenten gezamenlijk de randvoorwaarden benoemen.

- Rijksbijdrage sociale infrastructuur van €19,8 miljoen in 2025 (oplopend tot €34,7 miljoen structureel), bedoeld voor het realiseren van 10.000 werkplekken via ontwikkelbedrijven. Deze werkplekken zijn bedoeld voor mensen die niet in aanmerking komen voor beschut werk, maar die wel behoefte hebben aan ondersteuning van ontwikkelbedrijven. Het gaat daarbij om ondersteuning bij ontwikkeling richting regulier werk of om (tijdelijke) werkplekken als vangnet. De rijksbijdrage vormt een basisfinanciering voor de bedrijfskosten die samenhangen met deze 10.000 plekken en is bedoeld voor essentiële zaken zoals huisvesting, vervoer en gereedschap.
- Het budget beschut werk is vanaf 2024 verhoogd met €2.157 per plaats (structureel €65 miljoen). Daarnaast is er in 2025 € 34 miljoen extra (structureel €90 miljoen) vanuit de enveloppe "Groepen in de Knel", wat neerkomt op nog eens €2.971 extra per plaats.

Dit ziet er voor Werkzaam Rivierenland als volgt uit.

Regeling	Impulsbudget sociaal ontwikkelbedrijf ²	Rijksbijdrage sociale infrastructuur ³	Beschut werk (inclusief verhoging 2024) ⁴	Totaal ¹
2025	468.800	218.700	728.400	1.415.900
2026	421.900	265.200	847.200	1.534.300
2027	421.900	285.300	904.800	1.612.000
2028	421.900	305.500	961.000	1.688.400
2029	421.900	325.700	1.017.300	1.764.900
2030	421.900	347.700	1.081.500	1.851.100
2031	385.900	368.300	1.139.100	1.893.300
2032	349.700	386.900	1.195.300	1.931.900
2033	301.500	406.700	1.251.500	1.959.700
2034	265.300	425.300	1.307.700	1.998.300
Structureel	0	445.200	2.066.700	2.511.900

¹ bij gelijkblijvend aandeel

² Totaalbudget inclusief Buren voor geheel samenwerkingsverband Werkzaam (inclusief Buren en Neder-Betuwe)

³ Alleen bijdrage van deelnemers aan de Participatiewet

⁴ De verhoging van 34,3 miljoen euro oplopend naar 90 miljoen is nog niet verwerkt in de meicirculaire

Juridisch / Beleid

Vanuit beleid is inhoudelijk meegekeken bij de plannen.

Personeel- en Organisatie

Nvt

AB-VOORSTEL

Communicatie

- In het tijdpad staan mijlpalen die we gebruiken voor de communicatie. Één daarvan is een raadsinformatieavond in mei waarbij we in gesprek gaan met de (nieuwe) gemeenteraadsleden over de toekomstbestendige infrastructuur.
- Onderdeel van de uitwerking van de pilotplannen is een beschrijving van de manier waarop we communiceren over het doel en het resultaat van de pilot.

Informatiebeveiliging en privacy

Nvt

Uitvoering, borging en evaluatie

Zie eerder genoemd aanpak en tijdpad.

Routing na besluitvorming AB

- Aanstellen projectleider voor pilots
- Zie verder bijgaand tijdpad

Bijlagen

1. AB-besluit
2. Samenhang Toekomstbestendige infrastructuur en MJBP (tijdpad)
3. Plan Toekomstbestendige sociale infrastructuur in Rivierenland
4. Pilotplan P-wetters in dienst
5. Pilotplan Ondernemerschap
6. Pilotplan Nieuwe doelgroepen